

Osama Shaheen flyktet fra Syria under borgerkrigen. Han søkte asyl i Norge for fem år siden og jobber nå som journalist og redaktør i Bergen. Foto: Morgane Fauconnier.

Syrisk kjevekirurg ble norsk journalist og redaktør

– Ytrings- og pressefriheten i Norge har vært en stor motivasjon for å jobbe med journalistikk.
Kjevekirurgen, Osama Shaheen (31) flyktet fra Syria under krigen.
Nå er han journalist og tidsskriftredaktør i Norge

 MORGANE FAUCONNIER, JOURNALISTEN

Saken er publisert første gang i Journalisten 9. februar 2022

Det er seks år siden Osama Shaheen kom syklende inn i landet over den norsk-russiske grensen. Da var han på flukt fra krigsherjede Syria.

Shaheen har til sammen syv års utdanning i tannkirurgi, og arbeidserfaring, og får ikke praktisere yrket i Norge fordi utdannelsen ikke er godkjent av Helsedirektoratet.

– Da skjønte jeg at det var på tide å finne et helt annet yrke. I ungdomstiden var en av drømmene mine å bli journalist, men det er et umulig yrke i et land som Syria, som ikke har ytringsfrihet. Hva skal man skrive om da?, sier Shaheen til Journalisten.

I Norge fant Shaheen tilbake interessen for journalistikken, og er for tiden kulturjournalist i Bergens Tidende (BT).

I tillegg er han grunnlegger og redaktør for magasinet DER, et tidsskrift for arabisktalende i Norge.

– Å bo i et land som Norge, som har så mye ytrings- og pressefrihet, har vært en stor motivasjon for å jobbe med journalistikk, sier han.

Lokaljournalist

Shaheen trives svært godt i Norge. Han synes til og med at det er helt greit at været ikke er bedre, for det ville vært altfor mye privilegier om vi hadde både velferdsstat og godt vær.

Han var en av fire talenter med flerkulturell kompetanse som ble plukket ut til årets trainee-program i Schibsted.

De siste månedene har Shaheen dermed jobbet i BT på fulltid og skrevet saker for ulike redaksjoner: Først sport, så bergenssatsingen (et prosjekt i BT, red.anm.) og kultur.

– Jeg liker kjempegodt å jobbe her, det er jo så gøy jobbe i en avis, sier han begeistret.

Han er fortsatt usikker på hvilken type journalist han ønsker å bli i fremtiden, men sier til Journalisten at han liker spesielt godt å skrive for bergenssatsingen. Her får han ofte skrive om temaer han bryr seg om, og samtidig brukt sin flerspråklige kompetanse.

Tidligere i år intervjuet han tobarnsmoren Sabrin Mohammed Ali etter at hun ble pålagt å forlate Norge. Intervjuet foregikk på arabisk.

– Å bli intervjuet på morsmålet er noe helt annet enn via en tolk. Jeg tror disse viktige historiene kommer mer tydelig frem når den som intervjues føler seg forstått, sier Shaheen.

– Å bo i et land som Norge som har så mye ytrings- og pressefrihet har vært en stor motivasjon for å jobbe med journalistikk, sier BT-journalisten fra Syria. Foto: Morgane Fauconnier.

– Har du møtt på utfordringer som journalist i BT?

– Det er vanskelig å leve mellom to helt ulike realiteter: Den norske og syriske. Sosiale medier gjør nyhetene fra utlandet så tilgjengelige. Men jeg sliter noen ganger med å tenke ut saker etter norske standarder. Det som er en sak i Norge ville kanskje ikke vært det i Syria, for der har de langt alvorligere problemer.

Født og oppvokst i flyktningleir

Shaheen ble født i Syria i Yarmouk, landets største flyktningleir for palestinske flyktninger som ligger ved utkanten av hovedstaden Damaskus.

Under den syriske krigen bodde det en halv million mennesker her, fordelt på et område på to kvadratkilometer, sier Shaheen og påpeker at det er vanskelig å finne offisielle tall.

Besteforeldrene hans flyktet fra Palestina til Syria i 1948, da staten Israel ble opprettet. Da ble Shaheen-familien og rundt 800 000 palestinere drevet på flukt på bare noen få år.

Familien til Shaheen var middelklasse, og foreldrene var lærere. Shaheen var en dyktig elev på barneskolen, og ble i syvende klasse plassert på en skole for begavede studenter, en av de få skolene i Syria hvor gutter og jenter kunne studere i samme klasserom. Han gikk fra en klasse med

rundt 80 elever på den lokale barneskolen til en klasse med bare 15, der han fikk tett oppfølging av dyktige lærere.

– Jeg ble en bedre versjon av meg selv på den skolen, sier han takknemlig.

– Jeg ville ikke vært like privilegert i dag dersom jeg ikke hadde fått en god utdanning.

Shaheen mislikte Syria sterkt før 2011. Det var et undertrykkende militærdiktatur med tette bånd til militæret og et voldelig sikkerhetspoliti som arresterte folk for de minste ytringer, uttaler Shaheen.

Samtidig beskriver han en relativt privilegert oppvekst i Yarmouk, omringet av det politiske og intellektuelle palestinske miljøet.

– Yarmouk hadde et sterkt politisk liv. Nabolaget er fullt av graffiti av palestinske helter som Yasir Arafat, og folk var ytringsfrihetsforkjempere. Det var et vakkert sted som jeg savner dypt.

I dag ligger Yarmouk i ruiner og er nesten folketomt.

Et glimt av håp

I desember 2010 satte den tunisiske gateselgeren Mohamed Bouaziz fyr på seg selv i protest mot de nasjonale styresmaktene. Det resulterte i at den daværende presidenten i Tunisia, Ben Ali, måtte trekke seg. Kunnskapen om protestene ble raskt spredt gjennom sosiale medier og det utviklet seg til en revolusjonsbølge i Nord-Afrika og Midtøsten, også kalt for Den arabiske våren.

Syria er landet som kom verst ut av Den arabiske våren. Her eskalerte demonstrasjonene mot regimet til Bashar al-Assad til en full krig. I tillegg til de mange hundretusener som mistet livet, har over seks millioner mennesker blitt internt fordrevet og om lag 5,6 millioner har flyktet fra landet.

Men før det gikk galt hadde Shaheen stor tro på revolusjonen. Han husker godt 25. januar 2011, da Egypt hadde sine første protester mot Mubarak-regimet. Et glimt av håp for hele den arabiske verden, sier Shaheen.

Demonstrasjon i Yarmouk etter at regimet begynte å bombe nabolaget. Her står Osama Shaheen med sin venn Ahmad Yassin, som var sykepleier på sykehuset der Shaheen jobbet. Foto: privat.

15. mars 2011 får endelig Shaheen beskjed gjennom sosiale medier om at det vil være en demonstrasjon mot Assad-regimet, og hjertet banker.

– Da jeg leste beskjeden fikk jeg frysninger over hele kroppen, akkurat som jeg får nå når jeg tenker tilbake, sier han rørt og stryker armen sin.

Han var selvfølgelig redd, men mest håpefull. Han visste at han risikerte å bli tatt og fengslet, men det føltes som et enormt privilegium å kunne protestere for første gang i livet og for noe han trodde på, forteller han. Han husket at faren gråt av glede, og at alle rundt ham var spente og forventningsfulle.

Shaheem dro med en venn til den lokale moskeen, et av de få stedene hvor menn kunne samles i større grupper, som ellers var ulovlig i Syria. Shaheens familie er muslimer, mens han selv ble ateist i tidlig alder, påpeker han. Moskeene ble for ham kun brukt som møtested.

– Etter bønner begynte folk å rope: «Ut med Assad, ut med regimet!». Jeg kunne nesten ikke tro det. Jeg tror det er det beste øyeblikket i mitt liv, sier han.

Til sine fotballglade venner i Europa, som aldri selv har opplevd en revolusjon, sammenlikner Shaheen følelsen med å være på Anfield. (Anfield Road er hjemmebanen til Liverpool, red.anm.)

– Når laget ditt skårer i siste liten, slik føltes revolusjonen hver dag, i starten.

Krigen i Syria

I et land med mangel på ytringsfrihet, er det ikke alltid lett å demonstrere. Og risikoen er svært høy, sier Shaheen.

– Det finnes to typer demonstrasjoner i Syria, sier Shaheen entusiastisk.

Den ene varer bare i noen få sekunder og foregår vanligvis ikke i moskeen.

– Vi møtes på et offentlig sted, kanskje 20-30 stykker. Så roper vi noen slagord i kanskje ti sekunder, og løper av gårde. Denne typen er veldig skummel, fordi man er så få og ikke beskyttet. Vi fikk mye adrenalin.

Den andre har møtested på moskeer og likner mer på demonstrasjonene vi er vant med i Vesten. I Syria kunne disse samle flere titusen mennesker, men endte ofte opp i et blodbad, forteller Shaheen.

– Under en av disse ble en åtte år gammel jente drept. Folk blir fryktløse når barn dør. Så dagen etter var det 50 000 mennesker som hadde samlet seg for henne. Det

Yarmouk ble bombet til grunnen i løpet av de første årene med konflikt i Syria. Foto: privat.

var vakkert. Men så endret alt seg da revolusjonen ble en væpnet konflikt.

I juli 2012 var det ingen demonstrasjoner i Damaskus lenger: Nå var det krig, sier Shaheen.

Kidnappet og arrestert

Shaheen studerte for å bli tannlege og fullførte mastergraden i 2012. Han søkte seg inn på spesialisering i kirurgi etter det, men mistet adgang til universitetet fordi ledelsen mistenkte at han kunne være på sikkerhetspolitiets svarteliste over politisk aktive studenter.

Assad hadde spioner overalt, sier Shaheen, også blant studentene.

– Du kunne ikke vite hvem du kunne stole på. Jeg har venner fra universitetet som ble arrestert, straffet og noen ble til og med drept. Jeg har fæle minner fra den tiden.

Han forlot universitetet og begynte å jobbe på et feltsykehus i Yarmouk. Han beskriver grusomme omstendigheter og intense dager under krigen. Etter hvert flyttet han inn på sykehuset og var der nesten kontinuerlig.

– Jeg så de mest forferdelige ting, men det er likevel det beste og mest meningsfulle jeg har gjort i hele mitt liv, sier han.

Han jobbet på sykehuset i halvannet år. Så skjedde det uunngåelige: Flere leger ble forfulgt og arrestert, fordi regimet hadde innført forbud mot å behandle krigsofre. En dag ble Shaheen kidnappet av sikkerhetspolitiet og satt i et interneringssenter.

På sykehuset i Yarmouk, Syria: – Da jeg jobbet som tannlege, var jeg favoritten til barna. Jeg prøvde å ha det gøy med dem før starten av behandlingen. For at de ikke skulle bli redde, lot jeg dem leke tannlege på meg. Foto: privat.

– Da trodde jeg virkelig jeg kom til å bli drept. Stedet var ubeskrivelig, det minnet meg om bildene jeg har sett fra holocaust, sier han.

Shaheen vil ikke fortelle mer om det han opplevde på interneringssenteret, men sier han var heldig som ble løslatt den gangen.

– Men jeg visste at jeg var på radaren deres og også til andre politiinstitusjoner som er enda farligere. Jeg skjønte at jeg måtte forlate landet hvis jeg ville overleve.

– Jeg elsket Syria etter 2011, på grunn av håpet vi hadde om en bedre fremtid. Mitt liv og minnene derfra var vanskelig å forlate. Det var også veldig tungt å forlate familien min, uvitende om når eller om jeg ville se dem igjen.

17. desember 2013 ble sykehuset bombet, og store deler av bygningen raste sammen, slik som resten av Yarmouk.

Nytt liv i Bergen

Nå er det seks år siden Shaheen krysset den norsk-russiske grensen som flyktning. Hvordan han til slutt havnet i Norge er en historie for seg selv, og ikke uten utfordringer. Han var først bosatt som student i Russland i halvannet år, og tok spesialisering i kjevekirurgi. Men han visste at han kom til å bli deportert etter fullførte studier.

Så fikk han høre om den spesielle grenseavtalen mellom Norge og Russland, om at asylsøkere kunne krysse grensen fritt på sykkel. To uker senere var han her.

I Norge havnet Shaheen først på asylmottak i Bodø, hvor han to ganger fikk avslag på søknad om opphold. Han kunne hverken jobbe, studere eller flytte. Da han endelig fikk oppholdstillatelse etter halvannet år, lærte han seg norsk på rekordtid.

Med språket på plass fikk han studieplass på en bachelorgrad i kjønnsstudier ved Universitetet i Bergen. Denne overlappet han med en master i samfunnsarbeid ved samme universitet etter ett år. Han stortrives i Bergen, sier han.

– Første gangen jeg var i Bergen var en fantastisk solskinsdag. Det var 30 grader i byen, så det er litt ironisk. Jeg falt pladask for byen, sier han.

Mens han studerte var Shaheen opptatt av å være samfunnsengasjert, og ønsket å bidra i samfunnsdebatten. Han meldte seg inn Klassekampen-akademiet, hvor han fikk publisert meningsjournalistikk for avisa og fikk et dypdykk i journalistfaget.

Det skulle bli starten på den nye karrieren i mediebransjen.

Tidsskrift på arabisk

I 2019 grunnla Shaheen tidsskriftet DER sammen med tre andre. DER er et tospråklig magasin på norsk og arabisk, hvor han også fungerer som ansvarlig redaktør.

– Jeg jobbet som arabisk tolk i Bergen, og la merke til at mange sliter sårt med å lære seg norsk, spesielt de som er litt eldre. Det var slik jeg kom på ideen om å grunnlegge DER.

«Der» betyr «hjem» på arabisk. Målet med magasinet er å informere og oppdatere arabiskspråklige om det som rører seg i samfunnet og involvere flere fra den arabiske befolkningen i Norge i samfunnsdebatten, forklarer redaktøren.

Shaheen er stolt over arbeidet han har gjort med magasinet, og kan føle seg overveldet til tider. Det er mye arbeid på toppen av en fulltidsjobb i BT.

– Noen ganger skulle jeg ønske jeg bare kunne ta det helt med ro i et par timer, men slik er det ikke. Det er veldig givende å jobbe med begge deler, sier han.

Tidsskriftet kommer ut tre ganger i året som papirutgave, og hvert nummer drøfter et spesifikt tema. Så langt har temaene handlet om mennesker i eksil under pandemien,

Osama Shaheen setter stor pris på ytringsfriheten i Norge: – Det er så godt å kunne uttrykke seg fritt, og diskutere store spørsmål i offentlighet. Det er noe man ikke kan ta for gitt, sier han. Foto: Morgane Fauconnier.

rasismedebatten i Norge, stortingsvalget og den arabiske våren.

– Favorittutgaven min var den om stortingsvalget. Jeg fikk veldig rørende tilbakemeldinger. En melding kom fra en eldre dame som sa at takket være magasinet så valgte hun å stemme for første gang på 20 år. Slike historier er veldig viktige for meg, sier han.

– Spredt over hele verden

Shaheen stemte selv for første gang i sitt liv ved det norske stortingsvalget i 2021, etter å ha fått sitt aller første pass. For en som har vært papirløs hele livet, er det en stor kontrast å kunne reise på tvers av landegrenser, sier han.

Da han fikk pass var det en prioritet å besøke familien, som i dag er spredt litt overalt i Europa og Midtøsten.

Faren fikk han aldri møtt igjen: Han døde i Syria noen år etter sønnens avreise.

Det er ikke lett å snakke om familien, deler Shaheen, fuktig i øynene.

– Syrere er spredt over hele verden nå, og ikke alle har vært så heldige som meg og havnet i Norge. Jeg har virkelig respekt for Norge, og for menneskene her.

Ytringsfriheten i Norge har i stor grad bidratt og hjulpet Shaheen å finne sin identitet og tilhørighet, både som palestiner, syrer og nordmann, sier han.

– Det er så godt å kunne uttrykke seg fritt, og diskutere store spørsmål i offentlighet. Det er noe man ikke kan ta for gitt, sier han.